

ANOTACE

Marcel Grün

První den na Měsíci

V loňském roce jsme si 20. července připomněli 25. výročí přistání člověka na Měsíci. K tomuto výročí vyšla, i když se zpožděním, velice zajímavá kniha Marcela Grúna z pražského planetária - První den na Měsíci. Kniha je členěna do osmnácti kapitol na 155 stranách.

V úvodních kapitolách se autor věnuje velice podrobně popisem událostí, které se staly od startu do přistání Apolla 11 na Měsíci - historický rozhovor Houston - Základna Tranquillity, první kroky člověka na Měsíci, rozmístění vědeckých přístrojů, první sbírání měsíčních hornin. Od třetí kapitoly prochází stručně cestu vývoje kosmonautiky od snů Julese Verna až k duchovnímu otci raketového nosiče Saturn 5 W. von Braunovi. Autor podrobně popisuje technické parametry Saturnu 5, měsíční, velitelské a pomocné sekce, kosmodromu a technické okolností spojené s dopravou kosmonautů na Měsíc a zpět. V další části nás autor seznamuje s jednotlivými, ještě zkušebními lety a později s lety Apolla 1 - 17. U každé mise jsou uvedeny časové údaje, jména kosmonautů a popis průběhu mise. Tato část také obsahuje životopisy posádky Apolla 11. Jednou z nejzajímavějších je kapitola O těch, kteří neletěli... Přináší informace o sovětském měsíčním programu, o nezdařených letech a o soupeření se Spojenými státy. Mnohé předkládané informace si může český čtenář přečíst vůbec poprvé. Závěrečné kapitoly se věnují o Měsíci samotné, jeho poznávání a co nového projekt Apolla přinesl. Zároveň přináší již tradiční Grünův přehled kosmonautiky zaměřený vzdálenější budoucnosti s ohledem na návrat člověka na Měsíc a jeho průmyslové využití.

„Věnováno těm, kteří "byli při tom", ale především všem, kteří se narodili později." Tato věta je napsána v úvodu. A právě v ní je vyjádřen obrovský přínos této knihy. Ještě v nedávné době bylo velice těžké

sehnat informace o americkém projektu pilotovaných letů do vesmíru. A ti, kteří se "narodili později" se mohli z domácích zdrojů pokochat pouze několika obrázky se strohým textem. Naštěstí už je jiná doba, a to nejen díky této knize = nezapomeňte zajít zhlédnout do kin film Apollo 13. Škoda, že kniha nevyšla v lepší grafické úpravě, a že se nenašlo trochu více místa na obrázky. Přesto je První den na Měsíci knihou, na kterou mnoho lidí dlouho čekalo a Marcelu Grünovi děkuji.

Marek Pelinka

4. demonstrátorský seminář v Brně

Ve dnech 20. - 22. října tohoto roku jsem byl účastníkem Demonstrátorského semináře, který se odehrával na brněnské hvězdárně.

Po příjezdu se měla konat prohlídka hvězdárny, na kterou však já i mnoho dalších čekáme dodnes. Po zaregistrování jsme se odebrali do "blízkých" kolejí, kde bylo zajištěno ubytování.

Druhý den ráno, po snídani a slavnostním zahájení, začala přednáška Dr. Zdeňka Mikuláška z brněnské hvězdárny. Bez jakékoliv nadsázky o ní lze říci, že i přes velký rozsah většinu přítomných zaujala a že informace, které nám byly sděleny, jistě přispějí ke zvýšení kvality demonstrování na mnoha hvězdárnách. Jedinou vadou na kráse přednášky je to, že její podstatná část již byla zveřejněna

v časopise Kozmos, a přednáška sama již byla přednesena na semináři APO. Proto nebyla pro mnohé z přítomných žádnou novinkou.

Po přednášce následoval oběd a vzápětí odpolední program. Z toho bohužel vypadl příspěvek J. Soumara z Prahy, který měl být věnován demonstrování Slunce a Měsíce. Byl však nahrazen praktickou ukázkou demonstrace Slunce v té formě, jak se odehrává v Brně. Přiznám se že mne nápad s promítáním Slunce na plátno v sále zaujal, ale přesto si myslím, že by tato metoda měla být využívána pouze jako součást různých pásem, které jsou věnovány Slunci. Při demonstrování Slunce touto metodou je totiž návštěvník ochuzen o přímý kontakt s dalekohledem, což je pro mnohé to nejvýznamnější a nejzajímavější, co si z hvězdárny může odnést. Informace Jakuba Halody o jeho katalogu planetárních mlhovin byla krátká, leč výstižná a nelze jí nic vytknout. Snad jen to, že autor se brání myšlence vydání podobného přehledu věnovaného i jiným objektům.

Následující přednáška Jenika Hollana z brněnské hvězdárny, která byla věnována spektroskopii pomocí CD disků, zaujala většinu zúčastněných, kteří si tak aktivně odpočinuli od náročného programu. Myslím si, že několik CD disků na chodbě kterékoliv hvězdárny by mohlo pomoci přesvědčit návštěvníky, že fyzika není tak úplně odtržená od normálního života.

Méně mě ovšem potěšil další bod programu, kterým bylo promítání pásma *Hvězdy jsou jak sedmikrásky nad Brnem*. To totiž v programu nahradilo předem slíbené pásmo *Martánské písky*, na které byla řada účastníků jistě velmi zvědavá. Byl jsem sice překvapen, když jsem na své ruce po zapnutí planetária spatřil první hvězdy, ale to pořad spíše zpestřovalo. Mnohem horší dojem na mě zanechal projektor obzoru, který nejen mně vytrvale vypaloval otvor do sítnice. Myslím si, že tato maličkost podstatně snižuje hodnotu jinak technicky poměrně kvalitního planetária.

Společenský večer, který následoval poté, byl účastníky očekáván jako jakési vyvrcholení programu, kdy si v účastníci neformálně podiskutují o problémech, nových nápadech a projektech. Do jisté míry tomu tak skutečně bylo, ačkoliv pořadatelé nečinili nic pro to, aby tomu napomohli. Večeře, která byla součástí večera, byla zkonsumována v několika